

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವರ್ಗದ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

SyedBarkath K A.¹

18ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭಿಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಚಿಂತನಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಗೋಚರಿಸಿವೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಿಧ್ಯಾಧರರು, ಉಪಯೋಗಿತವಾದಿಗಳು ಅಥವಾ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳು ಎಂದು ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಅನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಡಪಂಥೀಯ ಮತ್ತು ಬಲಪಂಥೀಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರರೆಂಬ ಅನೇಕ ವಿಭಿನ್ನ ಹೊಸ ಚಿಂತನಾ ವರ್ಗಗಳು ಉದಯಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿತವಾದಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಮಾತು ಬಹು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಗಮನಾರ್ಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಯರೋಪಿಯನ್ ಬರಹಗಾರರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಯ ರಚನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿದರು. ಈ ಬರವಣಿಗೆಗಾರರು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶೋಷಣೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು, ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಯೋಗದ ರಂಗಮಂದಿರವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸಶಾಸ್ತ್ರ, ದಸ್ತಾವೇಜು, ಪ್ರಾಮಾಣೀಕರಣ, ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ, ಜ್ಞಾನ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರಾಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಜನವರ್ಗವನ್ನು ತುಳಿದು ಆಳುವ ಇನ್ನೊಂದು ಜನವರ್ಗದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ತತ್ವ ನಿಲ್ಲುವುದು ಬಲ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೇಲೆ, ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಅಧೀನ ಆಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರೆಂದರೆ ಮಾರ್ಕ್‌ವಿಲ್ಕ್ಸ್, ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸ್, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಕಾನನ್, ಬೀಟನ್, ಬೌರಿಂಗ್, ಮೆಕೆಂಜಿ, ಮನ್ರೋ, ಜಾನ್ ಮಾಲ್ಕಮ್, ಮೂರ್, ಜೇಮ್ಸ್ ಗ್ರಾಂಡ್‌ಡೆಫ್, ಡಬ್ಲ್ಯು. ಹಂಟರ್,

¹.Research Scholar Department Of History Manasa Gangotri, University Of Mysore, Karnataka

ಡಿರೋಮ್, ಕಿರ್ಕ್ ಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಮುಂತಾದವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಅದರ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಮಕಾಲೀನ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಬರಹಗಾರರು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮೈಸೂರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾರ್ಕ್ವಿಲ್ಟ್ಸ್‌ನ ಕೃತಿಯಾದ “ಹಿಸ್ಟೋರಿಕಲ್ ಸ್ಕೇಚ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಸೌತ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಇನ್ ಆನ್ ಅಟೆಂಪ್ಟ್ ಟು ಟ್ರೇಸ್ ದಿ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಮೈಸೂರು : ಫ್ರಮ್ ದಿ ಆರಿಜಿನ್ ಆಫ್ ದಿ ಹಿಂದೂ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಸ್ಟೇಟ್, ಟು ದಿ ಎಕ್ಸ್ಟಿಂಕ್ಷನ್ ಆಫ್ ದಿ ಮಹಮ್ಮಡನ್ ಡಯಾನಾಸ್ತಿ ಇನ್ 1799”. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಆರಂಭಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಹೈದರಾಲಿ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾರ್ಕ್ವಿಲ್ಟ್ಸ್‌ನ ಜನನ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಇವನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೈನಿಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಕ್ರಿ.ಶ. 1783 ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನ ಮಿಲಿಟರಿ ಸೇವೆಗೆ ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಂಡು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಬೋರ್ಡ್ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಪುವರ್ಚನ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ, ತದ ನಂತರ 1792ರ ವೇಳೆಗೆ ಸಹಾಯಕ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಲಾರ್ಡ್ ಕ್ಲೈವ್‌ನ ಆಪ್ತಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ, 1794-1799ರವರೆಗೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಾಗಿ, 1830ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಕೃತಿಯಾದ ಹಿಸ್ಟೋರಿಕಲ್ ಸ್ಕೇಚ್ಸ್ ಆಫ್ ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆನ್ ಅಟೆಂಪ್ಟ್ ಟು ಟ್ರೇಸ್ ದಿ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಮೈಸೂರು, ಈ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟ್ರೋಸ್‌ಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಮೊದಲ ಸಂಪುಟವನ್ನು 1810ರಲ್ಲಿ ಲಾಂಗ್‌ಮನ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಲಂಡನ್ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. 1816ರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ವಿಲ್ಟ್ಸ್‌ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯ 2ನೇ ಸಂಪುಟವನ್ನು 1817ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಇವರ ಗ್ರಂಥದ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಹೈದರ್ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್‌ರವರ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧ ಇತರೆ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕು ಬೀರಿದ್ದಾರೆ.

18ನೇ ಶತಮಾನದ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವನ ಅಲ್ಪಕಾಲದ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎಬ್ಬಿಸುವ ಆಳ್ವಿಕೆ ಎಷ್ಟು ವಿಶಿಷ್ಟ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡುತ್ತೆಂದರೆ ಅವನು ರೂಪಿಸಿದ ನೀತಿ-ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶವೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ಯೋಗ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ದುರಾದೃಷ್ಟಕರ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದರೆ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಪಾತ್ರದ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಲವಾರು ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞರ ಮನೋಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಾರ್ಕ್ವಿಲ್ಟ್ಸ್‌ನ ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಶಾರೀರಿಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅವನ ತಂದೆಯ ಜೊತೆ ತುಲನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ತಂದೆ ಹೈದರಾಲಿಯಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ ಸದೃಢವಾಗಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ದಪ್ಪನಾದ ಕತ್ತು ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಕಣ್ಣುಗಳು ಗಿಣಿಯಂತಹ ಮೂಗು ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಕ್‌ನ ಗುಣಲಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದ್ದು ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಕುದುರೆಸವಾರಿಯು ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಟಿಪ್ಪು ಸ್ಥಳೀಯ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಯಾವ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣ ಎಂದು ಮಾರ್ಕ್‌ವಿಲ್ಕ್ಸ್ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಮೈಸೂರು-ಮರಾಠ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1771ರಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದಾಗ ಹೈದರಾಲಿಯು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ಮೇಲಿಚಾರಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಗೊಂದಲದಿಂದಾಗಿ ಹೈದರಾಲಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ತುಚ್ಛವಾದ ಮತ್ತು ನೀಚ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೈದು ಕುಡಿದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾವಲುಗಾರರಿಂದ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ನೀಡಿದನು ಎಂದು ವಿಲ್ಕ್ಸ್ ತಿಳಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಸಮಕಾಲೀನ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.¹[ಫೋ-1, 695-696]

ಮಂಗಳೂರು ಒಪ್ಪಂದದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಘನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಕ್ ವಿಲ್ಕ್ಸ್ನ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ: ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ರಂತಹ ಅಜೇಯವೆನಿಸಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವರು ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಕಾತರರಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ಟಿಪ್ಪು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ದೈನ್ಯದಿಂದ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಭಾರತೀಯ ಅರಸರಿಗೆ ತಾನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ತುಂಬಾ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಅಪಹಾಸ್ಯದಿಂದಲೂ ವರ್ತಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದನೆಂದು ಮಾರ್ಕ್‌ವಿಲ್ಕ್ಸ್ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.²[ಫೋ-2, 93]

ಹೈದರಾಲಿಯ ಮರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಬರುವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಲ್ಕ್ಸ್ ತಿಳಿಸುವಂತೆ: ಶಂಶುದ್ದಿನ್‌ಭಕ್ಷಿ ಮತ್ತು 4 ಸಾವಿರ ಅಶ್ವದಳದ ನಾಯಕ ಮಹಮ್ಮದ್ ಅಮೀನ್ ಮತ್ತು ಹೈದರಾಲಿಯ 2ನೇ ಮಗ ಕರೀಮ್ ಸಾಹೇಬನ ದಂಗೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಲಾಯಿತು. ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿ ದೊರೆತದ್ದು ಡಿಸೆಂಬರ್ 11ರ 1782. ಆದರೆ ಹೈದರಾಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದು ಡಿಸೆಂಬರ್ 7 ರಂದು. ಟಿಪ್ಪು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊಯಮತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆಡಳಿತ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಸಯ್ಯದ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಮಹ್ವೇವಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಿದ್ದನು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1783 ಜನವರಿ 2ನೇ ತಾರೀಖು ಟಿಪ್ಪು ಮುಖ್ಯ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಾವಿನ ದುಃಖದ ಸಂದರ್ಭವಾದ್ದರಿಂದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಜಮಖಾನೆ ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೂರಿಸಿದ್ದನು.³[ಫೋ-2 171-172]

ಹೈದರಾಲಿಯ ಮರಣದ ನಂತರ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಉತ್ತರದ ಕೃಷ್ಣ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತಿರುವಾಂಕೂರು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ತಿನ್ನವೆಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಘಟ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರಗಳ ಗಡಿಯಿಂದ ಆವೃತವಾದ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದನು. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ನಿಧಿ ಮತ್ತು ಹೇರಳವಾದ ಒಡವೆ ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದನು ಎಂದು ವಿಲ್ಕ್ಸ್ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.⁴[ಫೋ-2, 172]

ಟಿಪ್ಪುವಿನ ವಿರುದ್ಧದ ಸಂಚುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿಲ್ಕ್ಸ್‌ನ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕೊಯಮತ್ತೂರಿನ ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ಪೋಲಿಸ್ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಿಂಗಯ್ಯ, ರಂಗಾ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್, ರಾಜಧಾನಿಯ ನಗರಾಧ್ಯಕ್ಷ ನರಸಿಂಗಯ್ಯ ಹಳೆಯ ಹಿಂದೂ ಮನೆತನವನ್ನು

ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಂಚು ನೆಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ರಾಮಯ್ಯಂಗಾರನನ್ನು ಮತ್ತು ಶ್ಯಾಮಯ್ಯನನ್ನು ಇವರು ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಂಚುಕೋರರು ತಿರುಮಲರಾಯ, ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಮರಾಠರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.^{6[ಫೋ-2, 171-172]}

ಕ್ರಿ.ಶ. 1785ರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ದಂಗೆಯನ್ನು ನೆಡೆಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದಂಗೆಕೋರರನ್ನು ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿದನು ಇದರ ಸಂಖ್ಯೆ 70000 ಎಂದು ಮಾರ್ಕ್‌ವಿಲ್ಕ್ಸ್ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಾಹಿತಿ ತುಂಬಾ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅರ್ಹವಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸ್‌ರವರು ತಮ್ಮ 3ನೇ ಸಂಪುಟದ ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ IIIರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಕೊಡಗಿನ ಅಂದಿನ ಸಮಗ್ರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 85000 ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.^{6[ಫೋ-2 183]} ಟಿಪ್ಪು ಬಾದಶಾಹನೆಂಬ ಬಿರುದು ಗಳಿಸಿದ್ದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1786ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ದಾಳಿಯ ನಂತರ ನೆಡೆದ ಘಟನೆ ಎಂದು ವಿಲ್ಕ್ಸ್‌ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.^{7[ಫೋ-2 294]}

ಕ್ರಿ.ಶ. 1791ರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾರನ್‌ವಾಲೀಸ್‌ನ ಸೈನ್ಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಹತ್ತಿರ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಲ್ಕ್ಸ್‌ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ನೆಲೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ನಿಖರತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ವಿವೇಕವನ್ನು ತೋರಿದ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತರುವಂತಹದಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.^{8[ಫೋ-2 454-456]} ಯುದ್ಧದ ಕೊನೆಯ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಟಿಪ್ಪು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತೇ ಒಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣ ಯೋಧನಂತೆ ಹೋರಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಪಡೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಯಗ್ರಸ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ನೀರಿನ ಬಾಗಿಲಿನ ಬಹಿಸೋಪಾನ ಪಂಕ್ತಿಯತ್ತ ಧಾವಿಸಿದರು. ಟಿಪ್ಪು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೆ ನೀರಿನ ಬಾಗಿಲು ಹತ್ತಿರವಾದುದರಿಂದ ಅದು ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು, ಆದರೆ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ವೀರಾವೇಷದಿಂದ ಹೋರಾಡಿದನು.^{9[ಫೋ-2 746]}

ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕುರಿತು ಜೇಮ್ಸ್‌ಮಿಲ್‌ನ ಹೇಳಿಕೆ: ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾವಂತ ಸಮಾಜವಿರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಸರು ಒಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಕುರುಡರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಕೈಯಾರೆ ದುಡಿದು ಶ್ರಮಪಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರ ಏಳಿಗೆಯೇ ದೇಶದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಮೂಲಾಧಾರ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವಾಂಶ ಅದು. ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ವಿವೇಚನಾ ಶಕ್ತಿ ಟಿಪ್ಪುವಿಗಿತ್ತು. ಅವನ ದೇಶವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನತೆಯು ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನ. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮತ್ತು ಅವರ ಆಶ್ರಿತರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ್ ಹಾಗೂ ಅವಧ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ: ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುವತ್ತ ದಾಪುಗಾಲಿಡುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಅನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ರಾಜ್ಯದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.^{10[ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪುಟ-5 620]}

3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ-ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಜೊತೆ ನೇರವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದ ಲೆ|| ಮೂರ್ ನೀಡುವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವರದಿ:- ಹೊಸ ದೇಶವೊಂದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆ ದೇಶವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇಸಾಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಪಟ್ಟಣಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಾಣಿಜ್ಯವೂ ವಿಸ್ತಾರ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ನಗರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ

ಸಂತೋಷವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಆ ನಾಡನ್ನು ನೋಡಿ ಅದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತಹ ದೇಶವೆಂದು ಮೂರ್ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ದೇಶದ ಚಿತ್ರ ಇದು. ಅಲ್ಲಿಯ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.^{11[ಸಂಪುಟ-5 619]}

ಸರ್ ಜಾನ್ ಶೋರ್ ತಿಳಿಸುವಂತೆ:- ಟಿಪ್ಪು ಗರ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ದೇಶದ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರಕ್ಷಣೆ ಇದೆ. ಅವರ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಬಹುಮಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಮಲಬಾರಿನ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಕ್ರೂರವಾಗಿ ನಿರ್ದಯಿಯಾಗಿ ನೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಉತ್ತೇಜ್ಜೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವುಳ್ಳ ಸೈನ್ಯ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಥವಾ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಆದ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಪಕ್ಷಾಂತರಗೊಂಡು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಸೈನಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.^{12[ಸಂಪುಟ-5 643]}

ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕಿಂಜಿ ತಿಳಿಸುವಂತೆ:- ಟಿಪ್ಪು ಒಳ್ಳೆಯ ಸರ್ಕಾರದ ಉತ್ತಮ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬಿದನು. ನೆರೆಯ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿ ಉಗ್ರವಾದ ಹಾಗೂ ಇತರರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗುವ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಮೋಸ ವಂಚನೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನನು ರೈತರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.^{13[ಸಂಪುಟ-5 643]}

ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಡಿರೋಮ್ ತಿಳಿಸುವಂತೆ:- ಹೈದರನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯವಹರಣೆಯಿಂದ; ತನ್ನ ನಡವಳಿಕೆ ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಟಿಪ್ಪು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕೆಲವು ತತ್ವಗಳಿಂದ; ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ದಾಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಗ್ಗದೆ ನಿಂತ ರಾಜ್ಯದಿಂದ; ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಕೂಡಿದ ಒಟ್ಟು ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಅವನ ದೇಶವೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಿತು; ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಇರುವ ಪೂರ್ಣ ಸತ್ವವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಸಾಯವೂ ನೆಡೆದಿದ್ದಿತು. ಅವನ ಸೈನಿಕರೂ ಕೊನೆಯುಸಿರಿರುವವರೆಗೂ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ, ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಕಾದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಸೈನ್ಯದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿಯಮಾವಳಿ ಎಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಸರ್ಕಾರ ಬಹಳ ಕಟ್ಟು-ನಿಟ್ಟಿನ ನಿರಂಕುಶ. ಆದರೂ ಅದು ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂಕುಶತೆ ಇದ್ದರೂ, ಟಿಪ್ಪು ಸಮರ್ಥನಾದ ಅರಸ. ಅವನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ,ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಸಾಧನ ಎಂದು ಅವನು ಬಲ್ಲನು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವನ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಡಿರೋಮ್ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.^{14[ಸಂಪುಟ-5 ಪು 620]}

ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕಾಲದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಶ್ರೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಚನಾನ್ ತಿಳಿಸುವಂತೆ:- ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಸೇವೆಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು 1920 ಸೇರುಗಳ ಒಂದು ರಾಶಿ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

1. ಸರ್ಕಾರದ ಮಾಪನಕ್ಕೆ - 192 ಸೇರು.

2. ಅಮಲ್ದಾರ ಕಛೇರಿಗೆ - 24 ಸೇರು.
3. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಭಿಕ್ಷುಕ, ಫಕೀರರಿಗೆ - 12 ಸೇರು.
4. ಕಾವಲುಗಾರ - 6 ಸೇರು.
5. ಅಳತೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ - 6 ಸೇರು.
6. ದೇವಾಲಯದ ಪೂಜಾರಿಗೆ - 24 ಸೇರು.
7. ಪಟೇಲ - 24 ಸೇರು.
8. ಶಾನುಭೋಗ - 24 ಸೇರು.
9. ತಳವಾರ - 24 ಸೇರು.
10. ನೀರಗಂಟೆ - 24 ಸೇರು.
11. ಕ್ಷೌರಿಕ - 12 ಸೇರು.
12. ಕಮ್ಮಾರ - 12 ಸೇರು.
13. ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲು - 768 ಸೇರು.
14. ರೈತನ ಪಾಲು - 768 ಸೇರು.

ಒಟ್ಟು = 1920 ಸೇರು

ಹೀಗೆ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಬುಕಾನನ್ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.¹⁵[ಸಂಪುಟ-5 663]

ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಮಾಂಟಿಯಾತ್ ಕ್ರಿ.ಶ. 1780ರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಬಂಧಿಯಾದಾಗ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ತನ್ನ ಯುದ್ಧ ಬಂಧಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ:- ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಲು ಮಾಂಟಿಯಾತ್ ತನ್ನ ತೀವ್ರ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಾಗ ಟಿಪ್ಪು ಒಡನೆಯೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.¹⁶[ಪುಟ 681, ಮೊಹಬ್ಬಲ್ ಹಸನ್]

ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾಕ್ಟಿ ಫರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಹೇಳಿರುವಂತೆ:- ಟಿಪ್ಪು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಭುತ್ವ ಪ್ರಜೆಗಳೆಡೆ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ, ಉಳಿಮಾನ್ಯ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವರ್ಗದ ನಿರ್ಮೂಲನೆ, ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಆತನ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಆತ ರೂಪಿಸಿದ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಳು, ಎಲ್ಲವೂ ಆಧುನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಅವು ಆತನ ಕಾಲವನ್ನು ಮೀರಿದ ಚಿಂತನೆಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಅನೇಕರಿಗೆ ಅವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲೀ, ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲೀ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.¹⁷ [ಹಲಿಯ ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ಪುಟ 29]

ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸೇನೆಯ ಮುಖಂಡ ರಾಬರ್ಟ್ಸ್ ದಾಖಲಿಸಿರುವಂತೆ:- ಟಿಪ್ಪು ಸಾಹೇಬನು ಕರ್ನಾಟ ಬ್ರಾತ್ ವೈಟ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆ ತರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಅವರುಗಳ ಗಾಯವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದನು. ನಂತರ ಗಾಯಾಳುಗಳಿಗೆ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಲು ಫ್ರೆಂಚ್ ವೈದ್ಯರೊಡನೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಕೈದಿಗಳು ಧರಿಸಲು ನವಿರಾದ ಬೆಳ್ಳನೆಯ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಗಾಯಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಲು ಒರಟು ಬಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು 30 ಪಗೋಡ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.¹⁸ [ಹಲಿಯ ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ಪುಟ 48]

ಕ್ರಿ.ಶ. 1789 ರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಕ್ ಸ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಈ ಭಾಷಣವೂ ಶ್ರಮಿಕರ ಪರ ಮಿಡಿಯುವ ಆತನ ಅಂತರಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

“ಫರೋಗಳು ತಮ್ಮ ಗುಲಾಮರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಚೀನಾದ ಮಹಾಗೋಡೆಯ ದಾರಿಗುಂಟ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ. ಕಟ್ಟುವಾಗ ತಮ್ಮ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರ ಚಾಟಿ ಮತ್ತು ಕೊರಡೆಗಳಿಂದ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಗುಲಾಮರ ರಕ್ತ ಹಾಗೂ ಮೂಳೆಗಳು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಬ್ಯಾಬಿಲೋನ್, ಗ್ರೀಸ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಥೇಜ್‌ಗಳ ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜನಗಳು ಗುಲಾಮರಾಗಿ ಸರಪಳಿಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ರಕ್ತ ಹರಿಸಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು. ಇದು ಕೈಲಾಗದ ದರ್ಪಿಷ್ಠ ರಾಜನೊಬ್ಬನ ಪೊಳ್ಳು ಕೀರ್ತಿಯ ಹಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೊಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮಠಗಳಿಂದ ಎಳೆದು ತಂದು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸರಪಳಿಗಳಿಂದ ಬಂಧಿತರಾದ ಜನರ ನೋವು ನರಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೊಂದರ ಅವಶೇಷಗಳವು. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಅಡಿಪಾಯದೊಡನೆ ಮಾನವರ ರಕ್ತ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣೀರು ಬೆರೆಯಬಾರದು” ಎಂದು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.^{19[ಹುಲಿಯ ಚಾಡು ಹಿಡಿದು ಪು 91]}

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ತಮಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಡತಗಳು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿರುವ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಚರಿತ್ರಾಕಾರರಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರು ಕೂಡ ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕಾಲದ ಆಡಳಿತ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿಯದೇ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಪೀಡಿತರಾಗದೇ ಕೆಲವು ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೇ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ವೈರಿಗಳ ನಡುವೆಯು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜನತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಮೂಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಪಟ್ಟಿಗಳು

ಮಾರ್ಕ್‌ವಿಲ್ಕ್ಸ್, “ಹಿಸ್ಟೋರಿಕಲ್ ಸ್ವೇಚ್ಚಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಸೌತ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಇನ್ ಆನ್ ಅಟೆಂಪ್ಟ್ ಟು ಟ್ರೇಸ್ ದಿ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಮೈಸೂರು : ಫ್ರಮ್ ದಿ ಆರಿಜಿನ್ ಆಫ್ ದಿ ಹಿಂದೂ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಸ್ಟೇಟ್, ಟು ದಿ ಎಕ್ಸಿಂಕ್ಷನ್ ಆಫ್ ದಿ ಮಹಮ್ಮಡನ್ ಡಯಾನಾಸ್ತಿ ಇನ್ 1799”. ಲಂಡನ್, ಲಾಂಗ್ಮನ್ ಪ್ರಕಾಶನ 1810, 1817

1. ಸಂಪುಟ – 1 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 695–696
2. ಸಂಪುಟ – 2 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 93
3. ಸಂಪುಟ – 2 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 171–172
4. ಸಂಪುಟ – 2 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 172
5. ಸಂಪುಟ – 2 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 248–249
6. ಸಂಪುಟ – 2 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 283
7. ಸಂಪುಟ – 2 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 294
8. ಸಂಪುಟ – 2 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 454–456
9. ಸಂಪುಟ – 2 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 746

ಬಿ. ಶೇಕ್ ಅಲಿ: ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1170–1800, ಸಂಪುಟ 5 – ಪ್ರಸರಾಂಗ, ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

10. ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪುಟ 5 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 620
11. ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪುಟ 5 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 619
12. ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪುಟ 5 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 620
13. ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪುಟ 5 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 643
14. ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪುಟ 5 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 620
15. ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪುಟ 5 ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 663
16. ಮೊಹಬ್ಬುಲ್ ಹಸನ್ :- ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್(ಅನುವಾದ) ಸಮೇತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮರಾಯ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 581
17. ಕುಮಾರ್ ಬುರಡಿಕಟ್ಟಿ, ಹುಲಿಯ ಜಾಡ ಹಿಡಿದು:- ಲಂಕೇಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2016 – ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 29
18. ಹುಲಿಯ ಜಾಡ ಹಿಡಿದು ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 48
19. ಹುಲಿಯ ಜಾಡ ಹಿಡಿದು ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ 91
20. ಬಿ.ಷೇಕ್ ಅಲಿ:- ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್, ಎನ್.ಬಿ.ಟಿ, 2017